Parlamentul European
2024-2029

Comisia pentru afaceri externe

2025/2019(INI)

10.2.2025

PROIECT DE RAPORT

referitor la rapoartele Comisiei privind Kosovo pe 2023 și 2024
(2025/2019(INI))

Comisia pentru afaceri externe

Raportor: Riho Terras

CUPRINS

Pagina

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....3

EXPUNERE DE MOTIVE.....10

ANEXĂ: ENTITĂȚILE SAU PERSOANELE DE LA CARE RAPORTORUL A PRIMIT CONTRIBUȚII.....11

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la rapoartele Comisiei privind Kosovo pe 2023 și 2024
(2025/2019(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere Acordul de stabilizare și de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, pe de o parte, și Kosovo, pe de altă parte[1], care a intrat în vigoare la 1 aprilie 2016,

– având în vedere cererea de aderare la Uniunea Europeană depusă de Kosovo la 15 decembrie 2022,

– având în vedere cererea de aderare la Consiliul Europei depusă de Kosovo la 12 mai 2022,

– având în vedere Acordul-cadru între Uniunea Europeană și Kosovo privind principiile generale ale participării Kosovo la programele Uniunii[2], în vigoare începând cu 1 august 2017,

– având în vedere Regulamentul (UE) 2021/1529 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 septembrie 2021 de instituire a Instrumentului de asistență pentru preaderare (IPA III)[3],

– având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1449 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 privind instituirea Mecanismului de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest[4],

– având în vedere concluziile Președinției în urma reuniunii Consiliului European de la Salonic din 19 și 20 iunie 2003,

– având în vedere declarațiile pronunțate la reuniunile la nivel înalt UE-Balcanii de Vest din 13 decembrie 2023 și 18 decembrie 2024, ambele ținute la Bruxelles,

– având în vedere Procesul de la Berlin, lansat la 28 august 2014,

– având în vedere comunicarea Comisiei din 5 februarie 2020 intitulată „Consolidarea procesului de aderare – O perspectivă credibilă de aderare la UE pentru Balcanii de Vest” (COM(2020)0057),

– având în vedere comunicarea Comisiei din 6 octombrie 2020 intitulată „Un plan economic și de investiții pentru Balcanii de Vest” (COM(2020)0641),

[1] JO L 71, 16.3.2016, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/342/oj.
[2] JO L 195, 27.7.2017, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/1388/oj.
[3] JO L 330, 20.9.2021, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
[4] JO L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– având în vedere comunicarea Comisiei din 8 noiembrie 2023 intitulată „Comunicarea din 2023 privind politica de extindere a UE” (COM(2023)0690), însoțită de documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Raportul pe 2023 privind Kosovo” (SWD(2023)0692),

– având în vedere comunicarea Comisiei din 8 noiembrie 2023 intitulată „Un nou plan de creștere pentru Balcanii de Vest” (COM(2023)0691),

– având în vedere Comunicarea Comisiei din 20 martie 2024 privind reformele și revizuirea politicilor înainte de extindere (COM(2024)0146),

– având în vedere comunicarea Comisiei din 30 octombrie 2024 intitulată „Comunicarea din 2024 privind politica de extindere a UE” (COM(2024)0690), însoțită de documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Raportul pe 2024 privind Kosovo” (SWD(2024)0692),

– având în vedere evaluările programului de reformă economică al Kosovo făcute de Comisie în prezentarea generală și evaluările de țară din 31 mai 2023 și 13 iunie 2024,

– având în vedere concluziile comune ale dialogului economic și financiar dintre UE și Balcanii de Vest și Türkiye, adoptate de Consiliu la 16 mai 2023, și concluziile comune ale dialogului economic și financiar dintre UE și partenerii din Balcanii de Vest, Turcia, Georgia, Republica Moldova și Ucraina, adoptate de Consiliu la 14 mai 2024,

– având în vedere Rezoluția 1244 din 10 iunie 1999 a Consiliului de Securitate al ONU, Avizul consultativ al Curții Internaționale de Justiție (CIJ) din 22 iulie 2010 privind conformitatea cu dreptul internațional a declarației unilaterale de independență a Kosovo, precum și Rezoluția 64/298 din 9 septembrie 2010 a Adunării Generale a ONU, care a luat act de conținutul avizului CIJ și a felicitat UE pentru disponibilitatea de a înlesni dialogul dintre Serbia și Kosovo,

– având în vedere primul acord privind principiile care reglementează normalizarea relațiilor dintre guvernele Serbiei și Kosovo din 19 aprilie 2013 și acordurile din 25 august 2015, precum și dialogul în curs facilitat de UE pentru normalizarea relațiilor,

– având în vedere Acordul de la Bruxelles din 27 februarie 2023 și Acordul de la Ohrid din 18 martie 2023, precum și anexa cu normele de aplicare a acestuia,

– având în vedere Decizia Consiliului (PESC) 2023/1095 din 5 iunie 2023 de modificare a Acțiunii comune 2008/124/PESC privind misiunea Uniunii Europene de sprijinire a supremației legii în Kosovo[5] (EULEX Kosovo), care a prelungit mandatul misiunii până la 14 iunie 2025,

– având în vedere Regulamentul (UE) 2023/850 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 aprilie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2018/1806 de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonerați de această

[5] JO L 146/22, 6.6.2023, p. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1095/oj.

obligație (Kosovo)[6],

– având în vedere raportul final al misiunii de observare electorală a Uniunii Europene privind alegerile municipale din Kosovo din 2021,

– având în vedere cea de-a patra reuniune a Consiliului de stabilizare și de asociere dintre Uniunea Europeană și Kosovo, care a avut loc la Bruxelles, la 7 decembrie 2021,

– având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Kosovo,

– având în vedere recomandările comune adoptate la cea de-a 12-a reuniune a Comisiei parlamentare de stabilizare și de asociere UE-Kosovo, care a avut loc la 9 decembrie 2024,

– având în vedere indicele de percepție a corupției pentru 2023 stabilit de organizația Transparency International,

– având în vedere articolul 55 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri externe (A10-0000/2025),

A. întrucât politica de extindere este unul dintre cele mai de succes instrumente de politică externă ale UE și una dintre cele mai de succes politici de stimulare și încurajare a reformelor fundamentale;

B. întrucât democrația și domnia legii sunt valorile fundamentale pe care se întemeiază UE;

C. întrucât fiecare țară implicată în procesul de aderare este evaluată în funcție de propriile merite și întrucât realizarea reformelor necesare determină calendarul și ritmul cu care avansează aderarea;

D. întrucât UE este cel mai mare furnizor de sprijin financiar pentru Kosovo,

Angajamentul de a adera la UE

1. felicită Kosovo pentru angajamentul de a adera la UE, care reflectă o alegere geopolitică strategică clară și faptul că cetățenii săi doresc cu ardoare ca Kosovo să meargă pe calea europeană;

2. își reiterează convingerea fermă că viitorul Kosovo este în UE și că toate eforturile de a scoate Kosovo din „zona gri” sunt nu doar în interesul poporului kosovar, ci și în interesul UE, mai ales dacă ne gândim la concurența sa tot mai acerbă cu regimurile autoritare;

3. susține cererea Kosovo de aderare la UE; face un apel către statele membre ale UE care nu au recunoscut încă independența Kosovo să facă acest lucru fără amânare;

4. salută liberalizarea vizelor, convenită în decembrie 2022 și în vigoare de la

[6] JO L 110, 25.4.2023, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/850/oj.

1 ianuarie 2024, considerând-o un rezultat concret al relațiilor tot mai strânse dintre Kosovo și UE;

5. atestă progresele concrete înregistrate în domenii precum justiția, libertatea și securitatea, combaterea criminalității organizate și o economie de piață funcțională; regretă că în domeniul statului de drept nu prea se văd progrese;

6. consideră îmbucurător faptul că Kosovo s-a aliniat mereu la politica externă și de securitate a UE, îndeosebi faptul că a condamnat ferm războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și că a aplicat măsurile restrictive impuse de UE împotriva Rusiei și Belarusului;

7. cere să se ridice imediat măsurile UE împotriva Kosovo, care nu se mai justifică și sunt în contrast cu atașamentul demonstrat de Kosovo față de valorile europene și cu alinierea sa la politicile UE;

8. își reiterează sprijinul pentru cererea Kosovo de aderare la Consiliul Europei și pentru planul acestei țări de a lua parte la programul Parteneriat pentru pace al NATO;

Democrația și domnia legii

9. se bucură de progresele importante înregistrate în rezolvarea majorității recomandărilor făcute cu mult timp în urmă de misiunea UE de observare a alegerilor (MOA UE) și de faptul că s-a depus o lege privind alegerile generale agreată de toate partidele; constată că această lege oferă o bază potrivită pentru desfășurarea de alegeri democratice, în conformitate cu standardele internaționale și regionale; reține că, răspunzând invitației președintelui entității Kosovo, Uniunea Europeană a trimis o MOA, care a cuprins o delegație de observatori formată din eurodeputați, pentru a observa alegerile parlamentare din Kosovo din 9 februarie 2025;

10. salută adoptarea legii privind parchetul special și progresele înregistrate în judecarea cazurilor de corupție, subliniind, totodată, că rezultatele rămân afectate de puținătatea resurselor și de lipsa imparțialității;

11. constată cu îngrijorare că poziția Kosovo în indicele de percepție a corupției rămâne nesatisfăcătoare; subliniază că pentru a câștiga încrederea cetățenilor este nevoie nu doar de reforme legislative, ci și de rezultate vizibile în cercetarea, urmărirea penală și condamnarea cazurilor de corupție;

12. se arată foarte îngrijorat de vulnerabilitățile sistemice din sistemul judiciar din Kosovo, în special la capitolele independența sistemului judiciar și respectarea separării puterilor; se arată încă o dată preocupat de amânările de la procese și de faptul că funcționarii guvernamentali critică hotărârile judecătorești în cazuri individuale;

13. află cu satisfacție de participarea sârbilor kosovari la alegerile parlamentare și îi încurajează pe reprezentanții aleși ai acestora să joace un rol activ în cadrul legislativ al Kosovo, punând umărul la viitorul prosper al Kosovo;

14. observă că a crescut constant numărul de puneri sub acuzare și sentințe în cazuri de crimă organizată, dar subliniază că organele de urmărire penală și poliția trebuie să

deruleze acțiuni comune mai ferme împotriva grupurilor și rețelelor infracționale; semnalează cu îngrijorare problemele de securitate din nordul Kosovoului, în special după atacul de la Banjska/Banjskë din septembrie 2023, când poliția a trebuit să aloce resurse însemnate;

15. își reafirmă angajamentul de a-și menține și intensifica cooperarea cu Adunarea din Kosovo și cu membrii săi în sprijinul proceselor democratice înscrise în parcursul european al Kosovo, apelând la instrumentele și inițiativele existente ale Parlamentului de sprijinire a democrației; consideră că acest parteneriat poate fi revitalizat și amplificat după alegerile din 9 februarie 2025;

16. condamnă incidentele grave de securitate din nordul Kosovoului de la sfârșitul lunii noiembrie 2024, cel mai grav petrecându-se lângă satul Vragë din Zubin Potok, unde dispozitive explozive au provocat daune canalului principal al sistemului Ibër Lepenc; susține eforturile instituțiilor din Kosovo de a ancheta în amănunt aceste fapte penale, astfel încât autorii să poată fi aduși în fața justiției;

Libertățile fundamentale și drepturile omului

17. reține că Kosovo dispune de cadrul instituțional necesar pentru a promova și ocroti drepturile omului; cu toate acestea, subliniază că drepturile omului tot nu sunt ocrotite cum ar trebui din cauza resurselor umane și financiare limitate;

18. observă că în Kosovo există un mediu mediatic pluralist și subliniază rolul Comisiei independente pentru mass-media, a cărei autonomie în procesul decizional trebuie asigurată cu strictețe; cere să se dezvăluie cu mai multă transparență identitatea proprietarilor trusturilor mass-media, pentru ca mass-media să devină mai independentă și mai pluralistă;

19. constată cu multă îngrijorare că s-au înmulțit semnificativ atacurile contra jurnaliștilor și acțiunile strategice în justiție împotriva mobilizării publice (cazurile SLAPP);

Reconcilierea și relațiile de bună vecinătate

20. felicită Kosovo pentru implicarea într-o serie de inițiative de cooperare regională, încurajându-l să își intensifice eforturile de reconciliere și să caute soluții la disputele din trecut;

21. își reiterează sprijinul deplin față de dialogul facilitat de UE și salută numirea lui Peter Sørensen ca reprezentant special al UE pentru dialogul Belgrad-Priștina;

22. reiterează importanța unei implicări constructive atât din partea autorităților din Serbia, cât și a celor din Kosovo, pentru a se ajunge la un acord de normalizare cuprinzător, cu obligativitate juridică; invită Kosovo și Serbia să evite acțiunile unilaterale care ar putea exacerba tensiunile; cere să se respecte și să se execute integral toate acordurile anterioare, inclusiv cel referitor la înființarea Asociației/Comunității municipiilor cu majoritate sârbă; invită părțile participante la negocieri să restabilească funcționarea deplină a tuturor instituțiilor din Kosovo;

23. se așteaptă ca Serbia și Kosovo să coopereze fără rețineri și să ia toate măsurile necesare

pentru a-i aresta și a-i aduce rapid în fața justiției pe autorii atacului terorist de la Banjska din 2023; regretă faptul că Serbia încă nu i-a urmărit penal pe vinovați, în special pe Milan Radoičić, vicepreședintele Srpska Lista; reiterează faptul că autorii atacului terorist de la Zubin Potok trebuie și ei trași la răspundere și să suporte rigorile justiției fără întârziere;

24. invită pe Vicepreședinta Comisiei/Înalta Reprezentantă a Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate (VP/ÎR) și Comisia să fie mai proactive în coordonarea procesului de dialog; cere să se amplifice rolul Parlamentului European în facilitarea dialogului;

25. condamnă toate acțiunile care pun în pericol stabilitatea și procesul de reconciliere, inclusiv tensiunile din nordul Kosovoului; subliniază că ambele părți trebuie să pună în execuție integral toate acordurile încheiate și să evite acțiunile unilaterale care ar putea escalada tensiunile; invită poliția din Kosovo să respecte pe deplin toate cerințele privind statul de drept și drepturile omului și să asigure reprezentativitatea etnică a forțelor desfășurate în nordul Kosovo, în conformitate deplină cu cerințele legale; reamintește că toți oamenii din Kosovo au o răspundere comună pentru trăinicia păcii și a domniei legii;

Reformele socioeconomice

26. felicită Kosovo pentru implicarea activă în punerea în aplicare a noului plan de creștere pentru Balcanii de Vest, care urmărește să aprofundeze reformele impuse de UE și să reducă decalajul socioeconomic dintre statele membre ale UE și țările din Balcanii de Vest;

27. consideră că merită apreciate progresele făcute de Kosovo în dezvoltarea unei economii de piață funcționale și încurajează Kosovo să introducă reformele structurale necesare pentru a face față provocărilor fiscale;

28. observă că Kosovo n-a ajuns prea departe cu transformarea digitală a serviciilor publice; subliniază că trebuie să se alinieze la legislația unională privind digitalizarea;

29. îndeamnă guvernul kosovar să faciliteze accesul la serviciile de asistență medicală; constată că Kosovo e pe locul doi în regiune la cele mai mici cheltuieli cu asistența medicală;

Energie, mediu, dezvoltare durabilă și conectivitate

30. remarcă progresele făcute de Kosovo la securitatea aprovizionării cu energie, dar constată că în continuare se bazează mult pe centrale electrice învechite, extrem de poluante, care atrag după sine riscuri grave pentru sănătate și mediu; observă că pentru a-și îndeplini obiectivele ambițioase Kosovo trebuie să implementeze degrabă programul său energetic pentru perioada 2022-2025;

31. îndeamnă Kosovo să respecte cu mai mare strictețe plafoanele de emisii, să integreze mai riguros considerente de mediu în politicile sectoriale și să adopte măsurile necesare pentru controlul poluării și gestionarea deșeurilor, în ton cu standardele internaționale;

°

° °

32. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Președintelui Consiliului European, Comisiei, Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, guvernelor și parlamentelor statelor membre, precum și președintelui, guvernului și Adunării Naționale a Kosovo.

EXPUNERE DE MOTIVE

Parlamentul European urmărește cu luare aminte evoluțiile sociale și politice din Kosovo și își prezintă raportul după ce Comisia Europeană își publică propriul raport privind progresele înregistrate de Kosovo. În urma ultimului raport adoptat în 2023, Parlamentul European va reveni la tradiția rapoartelor anuale, întreruptă în 2024 din cauza alegerilor pentru Parlamentul European și a constituirii noii Comisii.

Pe scurt, în 2023 și 2024, Kosovo a făcut pași înainte remarcabili la capitolele reforme electorale, reziliență economică și protecția drepturilor fundamentale. Mai sunt totuși multe de făcut în domenii ca reforma sistemului judiciar, libertatea mass-mediei, eficiența administrației publice și digitalizarea serviciilor publice. Să rămână neabătut pe calea reformelor temeinice și să practice o guvernanță incluzivă este esențial pentru progresul Kosovo pe calea integrării sale europene.

Mai multe dintre provocările cu care se confruntă Kosovo sunt moșteniri ale trecutului și pentru a le rezolva trebuie ca toată regiunea să se implice în procesul mai amplu de integrare în Uniunea Europeană. Dialogul Priștina-Belgrad, lansat pentru a se ajunge la un compromis acceptabil pentru părți, nu a dat, din păcate, rezultatele scontate. Noua Comisie Europeană, precum și Parlamentul European și statele membre trebuie, cu siguranță, să facă tot ce le stă în putință pentru a da o nouă vigoare dialogului Priștina-Belgrad. Așa că numirea noului reprezentant special, Peter Sörensen, este foarte binevenită.

Extinderea Uniunii Europene a fost una dintre cele mai de succes povești ale UE și trebuie să continue. Extinderea are ca obiectiv geopolitic mai larg să elimine așa-numitele zone gri de pe harta Europei. Ca răspuns la schimbările semnificative survenite în contextul războiului dintre Rusia și Ucraina, Uniunea Europeană trebuie să fie mai pregătită să facă față concurenței din partea actorilor globali autoritari. Atât Rusia, cât și China, au arătat că au interese foarte clare în Balcanii de Vest.

Prin acest raport, raportorul dorește să ofere o imagine de ansamblu și să prezinte cum evaluează Parlamentul European cele mai importante realizări și provocări cu care se confruntă Kosovo în prezent și în viitorul apropiat. Cu siguranță, prezentul raport nu poate acoperi toate domeniile deficitare și provocările. Una dintre condițiile prealabile importante pentru a întocmi prezentul raport a fost posibilitatea de a vizita Kosovo într-o misiune de informare și de a mă întâlni cu funcționari guvernamentali, lideri ai opoziției și reprezentanți ai societății civile. Pregătirea prezentului raport a implicat schimburi de idei foarte utile cu reprezentanți ai diferitelor instituții ale Uniunii Europene și ai organizațiilor internaționale, cărora raportorul ține să le mulțumească.

ANEXĂ: ENTITĂȚILE SAU PERSOANELE DE LA CARE RAPORTORUL A PRIMIT CONTRIBUȚII

Potrivit articolului 8 din anexa I la Regulamentul de procedură, raportorul declară că a primit contribuții de la următoarele entități sau persoane pentru întocmirea proiectului de raport:

Entitatea și/sau persoana
European External Action Service (EEAS)

Lista de mai sus este elaborată sub responsabilitatea exclusivă a raportorului.

În cazul în care în listă sunt identificate persoane fizice prin numele sau funcția lor ori prin ambele elemente, raportorul declară că a transmis persoanelor fizice în cauză Avizul Parlamentului European nr. 484 privind protecția datelor (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), în care sunt stabilite condițiile în care sunt prelucrate datele lor cu caracter personal, precum și drepturile legate de prelucrarea respectivă.